СОВЕТ СТАРОЧУРИЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ул. Новая, д.52, с. Старое
Чурилино, Арский муниципальный
район, 422014

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСКЕ ЧҮРИЛЕ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Яңа урамы, 52 нче йорт, Иске Чүриле
авылы, Арча муниципаль районы,
422014

Тел. (84366)57-3-48, 3-06-09 факс (84366)57-3-48, 3-06-09 E-mail:
Schur.Ars@tatar.ru.

Иске Чүриле авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

" 22 " октябрь 2018 ел **№ 62**

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы«Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проектын раслау турында

Гамәлдәге законнарга туры китерү һәм төзекләндерү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуга карата бердәм таләпләр билгеләү, «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү дәрәҗәсен күтәрү максатларында «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен әлеге кушымта нигезендә расларга.

2. Иске Чүриле авыл җирлеге Советының "Иске Чүриле авыл җирлеге" муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" 2017 елның 24 ноябрендәге 43 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (http://pravo.tatarstan.ru) һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Арча муниципаль районының рәсми сайтында (http://arsk.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Иске Чүриле авыл җирлеге
башлыгы урынбасары Р.Х.Гарифуллин

кушымта
«Иске Чүриле авыл җирлеге»муниципаль
берәмлеге Советы карары белән
РАСЛАНДЫ

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
«Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон үтәлеше, әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы федераль законнар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнгән.

1.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының “Иске Чүриле авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының “Иске Чүриле авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территорияләрен (алга таба - муниципаль берәмлек), шул исәптән ел сезоннары буенча, яшел утыртмаларны, кече архитектура формаларын, стационар булмаган сәүдә объектларын, хезмәт күрсәтү даирәсенең стационар булмаган объектларын, төзекләндерү элементларын карап тоту һәм җыештыру тәртибен билгели, биналарның фасадларын ремонтлау һәм буяу эшләрен башкару тәртибен, көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгаруны, юлларны эксплуатацияләү, территорияне яктырту, күмү урыннарын карап тоту һәм күмү урыннарын карап тоту, территорияне карап тоту, бәйрәм мохитен тутыру, эстетик яктан бизәү, территорияне уңайлыклар тудыру тәртибен тәэмин итү, шулай ук Кагыйдәләрне чиста һәм уңайлылыкларны бозган өчен җаваплылыкны күздә тота.

1.3. Әлеге Кагыйдәләр муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә гамәлдә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан биналарның, төзелешләрнең һәм корылмаларның файдаланучылары яисә хуҗалары булган барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затларын, төзүчеләр, милекчеләре, хуҗалары һәм арендаторлары итеп үтәү мәҗбүри. Муниципаль берәмлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны кертеп), төзелешләр, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалары (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм җыештырылырга тиеш.

1.4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль хокукый актлар, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Әлеге Кагыйдәләр җирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыюны, алып китүне, транспортировкалауны, утильләштерүне һәм

эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

1.6. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән җирлек территориясен төзекләндерү таләпләрен үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

1.7. Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплылыкны үтәмәгән өчен федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр булган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка тартыла.

2. Төп төшенчәләр

2.1. Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, җитештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенең конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма аерым хәрефләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлеге, ул гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, муниципаль берәмлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга, торак пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән;

бункер - эре габаритлы калдыкларны җыю өчен билгеләнгән чүп-чар җыючы;

вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләрне, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - җирлекнең тышкы образын формалаштыручы авыл җирлеге биналары һәм территорияләре фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән

яктыртыла;

квартал эчендәге (җирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлларның, хуҗалык проездының, тротуарның бөтен киңлеге буйлап асфальт өслекне сыйфатлы торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чәчүлекләре һәм бозылган яшел үсентеләр утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

җирлек территориясе - «Яңасала авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге чикләре чикләрендә;

балалар мәйданчыгы - балаларның уен җиһазлары элементлары урнашкан, аларда эчтәлекле ял вакытын оештыру максатыннан;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганаклардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды территория - формалашкан территория, бер яки берничә күпфатирлы йорт янәшәсендәге һәм анда яшәүче затларның яисә җәмәгать биналарының гомуми файдалануында булган һәм аларның эшләвен тәэмин итүче. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү урыннары, кер киптерү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел утыртмалар һәм җәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнаштырылырга мөмкин;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүче, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәэмин итүче халыкара символ, байраклар, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янгын сүндерү гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль һәм су үткәрү челтәре коелары камералары, җир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капиталь төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре җыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

җир кишәрлеге - чикләре гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән җир өслегенең бер өлеше;

җир эшләре - җирлек территориясенең камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладка) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм җирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер - каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, җыю өчен билгеләнгән чүп-чар җыючы;

контейнер мәйданчыгы - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендә төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыкларны туплау урыны;

компенсация яшелләндерүе - юкка чыгарылган яисә зарарланган агачлар урынына яшел утыртмаларны торгызу;

түбәне яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбәләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгеләнгән технологик яктан бәйле инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

кече архитектура формалары (алга таба - МАФ) - монументаль элементлар - декоратив бизәлеш, җайланма өчен мобиль һәм вертикаль яшелләндерү (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чәчәк түтәлләре, шпалерлар), су җайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль җиһазлар (җәмәгать киңлекләре, рекреацияләр һәм ишегаллары территорияләрендә урнаштырылган ял эскәмияләре; эскәмияләр, мәйданчыкларда өстәл уеннары өстәлләре, сезонлы кафеларда; бакча һәм урам җиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар (көнкүреш чүпләрен җыю контейнерлары, урналар, почта ящиклары, инженерлык җиһазлары элементлары), карау люалары һ.б.

җемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тота торган яктылык-одинамик нәтиҗә;

* тышкы яктырту - җирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм җәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, җирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны берләштерү, 50 кв.метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. м дан артыграк күләмдә;

стационар булмаган сәүдә объекты - вакытлыча корылган яисә вакытлыча корылган сәүдә объекты, инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру (технологик тоташтыру) булуга яисә булмавына карамастан, җир кишәрлегенә нык бәйле булмаган килеш җир кишәрлеге белән бәйле булмаган сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

объектлар (чаралар) тышкы яктырту (яктырту җайланмалары) - урамнарда, скверларда, паркларда, мондый яктырту өчен махсус билгеләнгән терәкләрдә, биналарны һәм корылмаларны ябу, металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләрдә урнаштырылырга мөмкин булган тышкы яктырту приборлары;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр үткәрүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйле комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

ордер - җир һәм төзелеш эшләрен җитештерүгә хокук бирә торган документ;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, җирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хуҗалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участоклары;

җәмәгать транспортының көтүен туктату - җәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм җәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгеләнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының җирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

җәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган җирлек территорияләре участоклары, алар урамнан тыш һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарьләренең, рекреацияләрнең югары концентрациясе һ.б. Җәяүле зоналар эспландларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүле частьларында формалашырга мөмкин;

автостоянкалар мәйданчыгы - махсусачык күбесенчә җиңел автомобильләрне һәм башка мототранспорт чараларын (мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяскалар, мопедлар, скутерлар) саклау (стоянкалар) өчен билгеләнгән мәйданчыкта;

терлекләрне көтү һәм өйрәтү өчен мәйданчык - йорт хайваннарын аудару һәм өйрәтү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

яшел утыртмаларның зарарлануы - җир өсте өлешенең механик, химик һәм башка төрле зарарлануы һәм яшел утыртмаларның тамыр системасы үсешен туктатмый, шул исәптән яшел үсентеләрнең йә туфракның зарарлы яисә пычраткыч матдәләр белән пычрануы;

йорт яны территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан җир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якын-тирә территория - гомуми файдаланудагы территория, ул Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә мондый җир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, җир кишәрлегенә тоташа;

төзекләндерү проекты - документация, эчтәлеге материалларны текст һәм график формада һәм территорияне һәм төзекләндерүнең башка объектларын төзекләндерү буенча проект чишелешләрен (шул исәптән төсле) билгели;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - муниципаль хокукый акт белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән җыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

спорт мәйданчыгы - физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

Объектны төзекләндерү - тәэмин итү төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының техник, физик, санитария һәм эстетик халәтендә чисталык, аларны тиешле тәртиптә тоту;

территорияләрне карап тоту - җир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш мәйданчыкларын, яшел утыртмаларны, җир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнаштырылган мәгълүмати конструкция булган территорияне төзекләндерү элементы, күрсәтелгән мәгълүмат «Кулланучылар

хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булган мәгълүматны кулланучыларга җиткерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү, ә атап әйткәндә, оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук закон үз көченә урнаштырырга яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнаштырыла торган һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәсе тиңдәш;

төзелеш мәйданчыгы - яңа (шул исәптән төгәлләнмәгән төзелеш объектлары) төзү урыны, шулай ук күчемсез мөлкәтнең гамәлдәге объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, сүтү урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган каты коммуналь калдыклар - шулай ук физик затлар тарафыннан куллану процессында үзләренең куллану үзлекләрен югалткан товарлар, шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында аларны торак урыннарында физик затлар тарафыннан файдалану процессында үзләренең куллану сыйфатларын югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук физик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге барышында барлыкка килә торган һәм физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар составы буенча барлыкка килгән калдыклар керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр- алардан чикләнмәгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана (шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар һ.б.);

территорияләрне җыештыру - җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

Күрсәткечләр: - урамнарның, йортларның, подъездларның һәм фатирларның исемнәре, янгын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм су үткәргеч челтәр камералары, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрик билге корылмалары күрсәткечләре, бина фасадына урнаштырыла торган инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеге күрсәткечләре;

- җирлек турында, туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең аерым урын рәвешендә урнаштырыла торган урыннары турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр; җирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашыручы вәкаләтле органнар - җирлек җирле үзидарәсенең функциональ һәм территориаль органнары;

вәкаләтле органнар - үз компетенциясе чикләрендә «Яңасала авыл җирлеге» МБ территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне тикшереп торуны гамәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнар;

урна - чүп-чар җыю өчен хезмәт итүче махсуслаштырылган сыешлык;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды);

фон конструкцияләре - хәрефләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренең югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

хуҗалык мәйданчыклары - йорт янындагы территориядә керләрне киптерү, келәмнәрне һәм йорт әйберләрен, чүп-чарны чистарту өчен махсус җиһазландырылган хуҗалык мәйданчыклары.

төзекләндерү элементлары - территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, конвертсыз төзелеш һәм корылмалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр;

объектлар элементларын төзекләндерү - конструктив һәм төзекләндерү объектларының функциональ өлешләре, аларның тышкы кыяфәтен билгели торган, төзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә төзекләндерү объектларыннан файдалануны (эксплуатацияне) тәэмин итә торган;

яшелләндерү элементлары - сәнәгать һәм торак төзелешендә төрле биналар каршында, иҗтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә, шулай ук яшелләндерү өчен билгеләнгән территорияләрдә яшелләндерелгән скверлар, парклар;

өслекләрне үзара бәйләү элементлары - борттагы ташларның төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар;

3. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм җыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

3.1 Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм җыештырылырга тиеш.

3.2 Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

3.3 Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукында, башкача яисә мәҗбүри хокукта булган җир кишәрлеге территориясен (алга таба - җир кишәрлекләре хокук иясләре) һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны карап тотуны һәм җыештыруны үз акчалары исәбеннән яисә махсуслаштырылган оешмаларны җәлеп итү юлы белән гамәлгә ашырырга тиеш.

3.4 Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле әйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

3.5 Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

3.6 Килешү булмаса, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хуҗалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

3.7 Физик яисә юридик зат биләмәсендәге җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан җир кишәрлеге чиге, шулай ук аның янәшәсендәге территория җыештырылырга тиеш.

3.8 Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәҗбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

3.9 Килешү булмаса, фасадның эчтәлеге милек хокукында яисә күчемсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.10 Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм җыештыру

вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурс откан тиешле махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла 05.04.2013 N 44-ФЗ.

3.11 Җирлек территориясендә, чикләрендә уза торган тимер юл юллары

юлдан читләшү, күчеп китү полосалары һәм җәяүлеләр кичүе әлеге корылмаларны эксплуатацияләүче оешмалар көче белән тәэмин ителә.

3.12 Күпфатирлы йортларның һәм аңа якын территорияләрнең йорт яны территорияләрен тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йортлар милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

3.13 Индивидуаль торак йортларны һәм аның янындагы территорияләрне тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

3.14 Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә - җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре,

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне уздыруга конкурс откан махсуслаштырылган оешма.

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектлар хуҗалары,

йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар,

җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары,

җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары.

3.15 Урамнардан һәм юллардан грунт суларын һәм җир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыю һәм чистарту, яңгыр сулары коллекторларын һәм коеларны чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.16 Диспетчерлык пунктларын, җәмәгать транспортының борылыш мәйданчыкларын тоту һәм җыештыру пассажирлар транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.17 Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын тоту һәм җыештыру вәкаләтле органнар тарафыннан йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурста откан махсуслаштырылган оешма тарафыннан тәэмин ителә 05.04.2013 N 44-ФЗ

3.18. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

3.19 Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен җаваплылыкны аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсуслаштырылган оешмалар алып килә.

3.20 Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, эшләр заказчысы тарафыннан билгеләнә.

3.21 Җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре бирелгән җир кишәрлегенең чикләре (җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәсендәге җир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар милекчеләренең, аларга урнашкан территорияләрне төзекләндерүдә урыннарның әлеге Кагыйдәләрнең 41 бүлеге нигезендә катнашу тәртибе нигезендә билгеләнә.

3.22 вәкаләтле органнар җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

4. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

4.1 Алар урнашкан җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән тота.

4.2 Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту үз эченә ала:

4.2.1 биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

4.2.2 җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

4.2.3 гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;

4.2.4 җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү.

4.3 Биналар, корылмалар фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

4.3.1 биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсле чишелешнең стильле бердәмлеге булып тора.

4.3.2 фасадның локаль участоклары, детальләр, элементлар һәм өстәмә җиһазлар комплексны карар нигезендә урнаштырылырга тиеш.

4.3.3 тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга тиеш;

4.3.4 төсле карар фасадның характеристикаларына һәм стиленә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

4.3.5 урамнан, стеналардан һәм арка юлларының ябылуыннан карап торган йортлар (ян фасады) торцалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

4.3.6 Биналарның фасады, корылмаларның төзелеш өлешендәге, декоратив бизәлеш һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадның гомуми мәйданының 1%ыннан артмаска тиеш;

4.3.7 биналарның фасадларын, аерым детальләрне бетерү яисә үзгәртү белән бәйле корылмаларны үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

4.3.8 Бинаның фасадының төсләр гаммасы бинаның фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төсләр тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

4.3.9 фасадларны буяу штукатур, түбә һәм ябыштыру эшләрен кабул иткәннән соң һәм бинаның фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә генә үткәрелә;

4.3.10 ремонттан, яңадан җиһазлардан һәм буяулардан соң фасадларны кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

5. Биналарның фасадлары, корылмаларны карап тоту

5.1 Биналарның, корылмаларның фасадлары эчтәлеге үз эченә ала:

5.1.1 фасадларның, шул исәптән керү ишекләренең һәм козырекларның, балконнар һәм көймәләр коймаларының, карнизларның, крылецларның һәм аерым баскычларның конструктив элементларын һәм бизәкләрен үз вакытында ремонтлау һәм торгызу, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны һәм аларның төсен;

5.1.2 суүсемнәрнең, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларның эчтәлеген тәэмин итү;

5.1.3 герметизация, җөйләрне сүтеп ябыштыру, ярыклар һәм казылмалар;

5.1.4 керү төркемнәрен торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту, тәрәзә төпләре, подвалларга керү урыннары;

5.1.5 фасадта урнаштырылган электр яктырткычын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгы төшү белән кабызу;

5.1.6 фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юу;

5.1.7 тәрәзә һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

5.1.8 Язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук китерелгән граффитилардан чистарту.

5.2 Биналар, төзелмәләр һәм корылмалар фасадлары элементлары составына керә:

1) приямкалар, подвалга керү урыннары һәм чүп-чар окамералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар яссылыгында;

5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләрне киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризалар, пояслар һ.б.);

8) чокырларны да кертеп, су үткәргеч торбалар;

9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзә, балкон, билбау, цоколь, свеслар һ.б.ларның металл бизәлеше;

11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм тотучылар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ.б.);

12) панельләр һәм блоклар арасындагы горизонталь һәм вертикаль җөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналарга якын урнашкан стационар коймалар.

5.3 Милекчеләр, биналарның, корылмаларның хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

5.3.1 Кирәк булганда, ләкин елга бер тапкырдан да ким түгел, методика буенча махсус техника һәм смывкалар кулланып, фасадларны чистартырга һәм юарга;

5.3.2 кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (җылылык системасын сүндергәннән соң) һәм көзен (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрне пыялалауның эчке һәм тышкы өслекләрен, балконнар һәм көймәләр ишекләрен, керү ишекләрен, кагыйдә буларак, химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

5.3.3 Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел эчендә даими рәвештә буярга;

5.3.4 фасадның аерым элементларын (цоколь, күселәр, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм көймәләр, су агышлы торбалар, тәрәзә төбендәге отливлар, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ремонтларга.

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) әлеге хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

Чыгыш ясаучы конструкцияләр җимерелү куркынычы янаган очракта, 5.3.5 сак-

кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга.

5.4 Фасадларны эксплуатацияләгәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

5.4.1 бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы) : подтеклар, ефәк буяулар, штукатурка өзелгән ярыклар булу, кирпеч өемнәренең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләренең саклык катламының өзелүе һ.б.

5.4.2 биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгати-скульптур детальләре: колонналар, пилястр, капительләр, фризлар, бәрельефлар, күркәм бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаик, нәфис бизәкләр һ.б.ш. каралган очракларда зыян күрү (аларның булуы проект документациясе белән каралган очракларда булмау);

5.4.3 панераара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

5.4.4 штукатуркаларның, облицовкаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенең бизәкле катламының зарарлануы (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенең төзексезлеге;

5.4.5 биналар һәм корылмаларның фасадлары барлыкка китерүче элементларының: балконнар, лоджий, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар һ.б. зарарлануы (пычрануы);

5.4.6 балконнарның, лоджий, парапетларның, балкон плиталарның киртәләрен җимерү (булмау, пычрану);

5.4.7 фасадны һәм аның элементларын бизәкләү һәм буяу, бу бинаның төсе буенча әлеге бинаның өчен билгеләнгән материаллардан, проект тирбәлешле паспорты белән корылмаларны;

5.4.8 проспект, урам, тыкрык, мәйдан, бина номеры, корылма номеры, корпус яисә төзелеш күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

5.4.9 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, флаглар, флаглар тотучыларның корылмаларында, проект булу-булмауга бәйле флагштокларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.10 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмаларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.11 яңа архитектура детальләрен төшерү, алмаштыру яисә урнаштыру, яңа проемотларны урнаштыру, тәрәзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм көймәләр, эркерлар, балконнар арасындагы киңлекне килештермичә һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча төзү;

5.4.12 гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар (шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буйлары, скверлар, бульварлар) өчен территорияләрне чикләү өчен, территорияләрне (төзелеш төзелешләреннән тыш) чикләү өчен биналар, металл профильләр, металл профильләр, металл профильләр һәм башка шундый материаллар куллану (күпфатирлы йортлар, җитештерү, склад, индивидуаль торак төзелеше балконнары коймалары коймаларын, скверлар, бульварлар);

5.4.13 җимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызуга кадәр фасадларның төсе;

5.4.14 фасадларның бер өлеше (биналарның беренче катларының тулы буявы)

тәшкил итә;

5.4.15 төсләр чишелешенең ирекле үзгәрүе, рәсем, үрелешләр калынлыгы һәм фасадларның, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм көймәләрнең, фасадның гомумархитектура карарына туры килми торган башка элементлары һәм җайланмаларының калынлыгы;

5.4.16 биналарның һәм корылмаларның фасадларын өстәмә элементлар һәм фасадлар белән җиһазлау, аларның декоратив чишелешен һәм тышкы күренешен боза торган җайланмалар;

5.4.17 гомуми файдалану территорияләреннән чыга торган һәм тикшерелә торган фасадлы биналарда һәм корылмаларда чукрак металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур карарына туры килми торган ишек тутырмаларын урнаштыру, фасадтагы башка керү юлларының характерын һәм төсен үзгәртү;

5.4.18 алгы блокның фасад яссылыгына карата урнашуы үзгәрү;

5.4.19 тәрәзә һәм ишек тартмасы арасындагы җөйләрне сыйфатсыз тутыру, ул фасадның тышкы күренешен начарайта;

5.4.20 үтә күренмәлелекне, пыяла кисәкләре белән каплануны һәм декоратив пленкалар белән каплануны ирекле үзгәртү;

5.4.21 фасадлар элементларын, түбәләрен, диварларын һәм корылмаларын (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналарын, үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннарны, козырекларны, ишекләрне, тәрәзәләрне, парапетларны, янгынга каршы баскычларны, җир асты элемтә линияләрен һәм һава-кабельле кичүләрне беркетү сыйфатында);

5.4.22 балконнарның нинди дә булса үзгәрешләрен җитештерү, тиешле рөхсәтсез көймә җитештерү, келәмнәрне, кием-салымны, балконнарның тышкы ягыннан кием-салымны, урамга чыга торган биналарның төп фасадларының тәрәзәләрен җитештерү, шулай ук аларны йорт кирәк-яракларының төрле предметлары белән тәэмин итү;

5.4.23 фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәкләү һәм реклама белән капларга;

5.4.24 фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында) афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукция элү һәм ябыштыру, биналарның, төзелешләрнең һәм корылмаларның ябыштырылган ишекләрендә (шул исәптән ишек өслегенең эчке ягында) пыяла ишекләрдә;

5.4.25 биналар фасадына, корылмаларның милекчеләре ризалыгын алмыйча, граффити ясау;

5.4.26 бина фасадларында тышкы кондиционерларны урнаштыру.

5.5 Антеннаны урнаштыру рөхсәт ителми:

5.5.1 - төп һәм ян фасадларда, шулай ук урамнан күренеп торган ишегалды фасадларында;

5.5.2 түбәдә һәм урамнан күренеп торган брандмауэрларда;

5.5.3 биналар түбәсендә, биналар һәм корылмаларның (манаралар, гөмбәзләр) силуэт төгәлләүләрендә, парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

фасадның почмак өлешендә 5.5.4;

5.5.5 балконнар, көймә коймаларында;

5.5.6 архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәкле өслекләрдә, шулай ук архитектур өслекләрне зарарлауга илтүче ныгытма.

5.6 Тышкы күзәтү видеочаралары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар, архитектур детальләрдән азат булган фасад участокларында, декор, бизәлешнең кыйммәтле элементларына урнаштырыла.

5.7 Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда тышкы күзәтү камераларының урнашуы балконнарның цокольләрендә рөхсәт ителми.

5.8 Подъездга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру рөхсәт ителә.

6. Йорт билгеләре

6.1 Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән җиһазланган булырга тиеш.

6.2 Биналар, корылмалар тәүлек караңгылыгында яктыртылган адресация (аншлаглар һәм номерлы билгеләр) билгеләре белән унификацияләнгән (форма, үлчәм, төсләр чишелеше, шрифт язуы), торак йортлар подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре белән җиһазланган булырга тиеш.

6.3 Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә, чит телдә дә (инглизчә) бертөрле үлчәмдәге шрифт белән башкарыла.

6.4 Аншлагларны урнаштыруга гомуми таләпләр булып тора:

6.4.1 урнаштыру урыннарын унификацияләү, урнаштыру буенча бердәм кагыйдәләрне үтәү;

6.4.2 җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, биналарны кабул итү дистанцияләрен, архитектура архитектурасын, яктырту урыннарын, яшел утыртмаларны исәпкә алып яхшы күренә.

6.5. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

6.5.1 биеклек җир өстеннән - 2,5-3,5 м (заманча төзелеш районнарында - 5 м га кадәр);

6.5.2 чыгыш ясаучы архитектура детальләреннән ирекле булган фасад участогында урнашу;

6.5.3 фасадның вертикаль күчәренә бәйлелек гади, архитектур әгъзасы;

6.5.4 күрше фасадларда билгеләр урнаштыруның бердәм вертикаль билгесе;

6.5.5 тышкы каплагыч объектларның (агачларның, корылмаларның) булмавы.

6.6 Номер билгеләр урнаштырылырга тиеш:

6.6.1 - төп фасадта - фасадның уң ягындагы сәгатьтә;

6.6.2 урамда бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда - транспорт хәрәкәте юнәлешенә якын фасада ягында;

6.6.3 - арканың яисә төп керү юлының уң ягындагы яисә проегы өстендә;

ишегалды фасадларында 6.6.4 - квартал эчендәге юл читлегендә;

фасадның озынлыгы 100 м дан артык булган 6.6.5 - аның капма-каршы якларында;

сәнәгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында 6.6.6 - төп керү, керү юлларының уң ягында;

6.6.7 сәгатьтә урамнар чатында, почмак почмак өлешендә;

6.6.8 номерлы тамга янында урнашканда - бердәм вертикаль күчәрдә;

номер билгесе өстендә 6.6.9.

6.7 Подъезд һәм фатирлар номерларын күрсәтүчеләр ишек уемы өстендә яисә ишек уемын тутыру импостенда (горизонталь табличка), яисә 2,0 - 2,5 м биеклектәге ишек уемыннан уңда (вертикаль күрсәтмә) урнаштырыла.

6.8 Аншлаглар һәм номер билгеләре төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

6.9 Флагштокларны билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча йортның фасадына урнаштырырга кирәк.

6.10 Янгын гидрантларының урнашуы, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре биналарның, камераларның, магистральләрнең һәм су үткәргеч һәм канализация челтәрләренең цокольләрендә урнаштырырга кирәк.

Югарыда күрсәтелгән тамгаларның сакланышы һәм төзеклеге өчен аларны билгеләгән оешмалар җаваплы була.

6.11 рөхсәт ителми:

6.11.1 чыгыш ясаучы вывескалар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыручы объектларның номерлы билгесе белән янәшә урнаштыру;

6.11.2 фасадның чыгыш ясаучы элементлары яисә фасадның заглубленный участокларында, декор, кәрниз, капка элементларында номерлы билгеләр һәм күрсәткечләр урнаштыру;

6.11.3 аншлагларның билгеләнгән урыннан ирекле хәрәкәт итүе.

6.12 Биналардан һәм корылмалардан өске су алуны тәэмин итү өчен, аларның периметры буенча ышанычлы гидроизоляцияле сайлык урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Калдыкның чигенүен бинадан 10% тан да ким булмаган якка кабул итәргә кирәк. Бипалар һәм корылмалар өчен билге киңлеген 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстагы грунтлар) - 1,5 - 3,0 м кабул итәргә кирәк.

Бина җәяүлеләр коммуникацияләренә тоташкан очракта, гадәттә, каты өслекле тротуар сайлык ролен үти.

7. Түбәләр

7.1 Биналарның, корылмаларның түбәләре, су үткәрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

7.2 Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм кан тамырыннан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участоклар киртәсе белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларыннан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан җәяүлеләр юлына ташланган, җәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлеше кар һәм кичекмәстән җыештырылырга тиеш.

7.3. Кар һәм наледи ыргытканда, тамырларны кыяганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда, агачларның һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элемтәнең, юл билгеләренең, светофорларның, юл киртәләренең һәм җайланмаларның, җәмәгать транспортын көтү павильоннарының, элмә такталарның, реклама конструкцияләренең, биналарның декоратив һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта

торгызылырга тиеш.

7.4. Биналарның, корылмаларның түбәләре су үткәргечләре булырга тиеш, алар җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры әләгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм җыелган су күләменең үткәрүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына җәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар җәяүлеләр юлыннан читкә китәргә тиеш.

7.5 рөхсәт ителми:

7.5.1. түбә өстендә түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (калаклар, скрепкалар, ломнар), төзелеш материаллары, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

7.5.2. “Боз, кар һәм чүп-чар биналарының түбәсеннән су торбалары бүрәнкәсенә төшкән.

8. Җир кишәрлекләрен карап тоту

8.1. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

8.1.1. көндәлек чүп-чардан, яфраклардан, кардан (ишкәк ишү, себерү һ.б.) һәм боз (наледи);

8.1.2 Юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, җәяүлеләр территорияләренең бозга каршы материалларын эшкәртү;

8.1.3.карны көрәү һәм себерү;

8.1.4.кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

8.1.5. Чисталыкта һәм техник төзек хәлдә урнаштыру һәм тоту контейнер мәйданчыклары, барлык калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формалары һәм башкалар;

8.1.6. чүп-чар сиптерү камераларын, контейнерларны җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү (бункерлар) һәм контейнер мәйданчыклары;

8.1.7. яңгырлы һәм карлы суларны чыгару;

8.1.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм алып китү;

8.1.9. тузан җыйдыруны һәм һаваның дымлануын киметү өчен территориядә су сиптерү;

8.1.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү, аларны карау; үз вакытында территориядә гражданнарның тормышы һәм сәламәтлеге, физик һәм юридик затларның мөлкәте өчен куркыныч янаган корыган агачларны һәм яшел утыртмаларны кисеп алу;

8.1.11. төзекләндерүнең бозылган элементларын яңадан торгызу коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләрне, җәяүлеләр өчен кичүләрне төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау, реставрация, археология һәм башка җир эшләре уздыру;

8.1.12. карау һәм яңгыр сулары агызу коеларының эчтәлеге (яңгыр сулары канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә җир асты коммуникацияләре

(корылмалары) коелары;

8.1.13. төзелеш мәйданчыкларының, шул исәптән объектларның коймаларын тоту

төгәлләнмәгән төзелеш. Эшләр алып барылмаган төзелеп бетмәгән объектлар төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш;

8.1.14 җимерелгән җир кишәрлекләренең коймаларын урнаштыру һәм тоту

(җимерелгән, җимерелгән) биналар, корылмалар, алар чит затлар территориясенә керү һәм (яисә) рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара.

8.2. Әгәр җир кишәрлекләре хокукка ия булучылар җир кишәрлекләреннән читләшсә

вәкаләтле органнар аны карап тоту бурычларын, хокук ияләре белән килештермичә, әлеге Кагыйдәләрнең 8.1 пунктында күрсәтелгән гамәлләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә хокуклы.

9. Юлларны карап тоту

9.1 Юллар эчтәлеген вәкаләтле органнар йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә конкурс откан оешмалар башкара.

9.2 Юллар территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

9.2.1 юллар, тротуарлар, ясалма юл корылмалары, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

9.2.2 тротуарлардан (җәяүлеләр зоналары, юллар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз җыештыру (кар);

9.2.3 юл өслекләрендә юу һәм су сибү;

9.2.4 газларны һәм яшел утыртмаларны карау;

9.2.5 җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту һәм контакт челтәре баганаларын ремонтлау;

9.2.6 кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

9.2.7 ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, таулы канауларны һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;

9.2.8 коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

9.3 Юл өслекләрен саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

9.3.1 йөк ташу;

9.3.2 бүрәнәләр, тимер балчык, торбалар, кирпеч, башка авыр әйберләрне урамнарда төяү-бушату эшләрен ташлау һәм аларны тезү;

9.3.3 каты өслекле җирлек урамнары, чылбыр йөрешендәге машиналар буйлап чаптырып үтү;

9.3.4 квартал эчендәге җәяүлеләр юллары, тротуарларда зур йөк транспортының хәрәкәте һәм туктап торуы.

9.3.5 юл өлешендә һәм тротуарларда төзелеш материаллары һәм төзелеш калдыкларын ыргыту һәм (яисә) складлау.

9.4 Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

9.4.1 Җәяүлеләр өчен җәяүлеләр йөри торган металл киртәләрне һәм тротуар

баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда гамәлгә ашырыла. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

9.4.2 барлык юл билгеләре расланган паспортлар (схемалар) нигезендә заказчы тарафыннан билгеләнгән эшләрнең срокларында һәм тәртибендә юл билгеләре ясауга башкарылырга тиеш;

9.4.3 юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйдан буенча сакланышын тәэмин итәргә тиеш;

9.4.4 юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күренү шартларына һәм монтаж мөмкинлекләренә карап сайлана;

9.4.5 юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш;

9.4.6 вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

9.4.7 визуаль-коммуникация системасы элементлары (транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштырылган-структур элементлары күрсәткечләре) юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга таба хәрәкәт юнәлеше күрсәтелү өчен билгеләнә;

9.4.8 парковкалар (парковка урыннары) шул исәптән гомуми файдаланудагы җирле әһәмияттәге автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) машина юлына һәм (яисә) тротуарга, юл кырыена тоташкан урыннар) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә файдаланылырга тиеш.

10. «Иске Чүриле авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм төзекләндерү

10.1. Муниципаль берәмлекнең гомуми файдалану территорияләрендә

тыела:

10.1.1. территорияне металл ватык, төзелеш һәм көнкүреш ватыклары белән капларга

авыл хуҗалыгы продукцияләре һәм калдыклар белән өелгән чүп-чар белән, ягулык-майлау материалларын, нефть продуктларын пычратырга, калдыкларны чүплекләр корырга;

10.1.2. махсус бүлеп бирелгән урыннардан тыш, калдыклар һәм чүп-чар урнаштырырга

калдыклар җыю өчен контейнерлар;

10.1.3. стационар булмаган сәүдә объектларын, шулай ук хезмәт күрсәтүләр өлкәсе объектларын урнаштырырга

ял итү өлкәсендә (аттракционнар, кабартылган батутлар, велосипедлар, роликлар һәм халыкның ялын һәм күңел ачуын оештыру өчен кулланыла торган башка шундый объектлар) билгеләнгән тәртипне бозып;

10.1.4. махсус искәрмәдән тыш, автомототранспорт чараларын юарга һәм чистартырга

билгеләнгән урыннар;

10.1.5. сүс, тузанлы йөкләрне, эретмәләрне, яфракларны, калдыкларны күчерергә

юлларның пычрануын булдырмый торган брезент яисә башка материал белән каплану, әлеге максатлар өчен җиһазланмаган машиналарда сыек йөкләр;

10.1.6. стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

10.1.7. җитештерү эш без тиешле рөхсәт (ордер)

җир эшләрен уздыруга;

10.1.8. туфрак, чүп-чар, калдыклар, кар, бозны урыннарга чыгарырга һәм аударырга, юк

шушы максатлар өчен билгеләнгән;

10.1.9. урамнарда, тротуарларда, газоннарда төзелеш материаллары төзергә,

гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларны һәм йортларга керү юлларын ябарга;

10.1.10. тәмәке төпчекләре, кәгазь, чүп-чар ыргыту, газлар, тротуарлар, урам территорияләре

мәйданнар, ишегаллары, паркларда, скверларда һәм башка җәмәгать урыннарында;

10.1.11. бакча диваннары, эскәмияләр, пычрак сулар, бозарга яисә бозарга

урналарны, урам яктырту фонарьларын, башка кече архитектура формаларын юкка чыгарырга;

10.1.12. Катнашманы һәм көнкүреш чүп-чарын кое капкачларына, су алгычларына ыргытырга

яңгыр канализациясе рәшәткәләре, лотоклар, кюветлар;

10.1.13. чүп-чар, яфрак һәм коры үләннәрне, тара, җитештерү калдыкларын яндырырга,

каты коммуналь калдыклар, учаклар кабызырга, шул исәптән предприятиеләрнең эчке территорияләрендә һәм шәхси биләмәләрдә янгынга каршы чаралар кабул итмичә (ябык савытлар һәм янгын сүндерү чаралары булу);

10.1.14. үз белдегең белән фасады ясарга, барлык типтагы гаражларны урнаштырырга,

вакланмалар, базлар, утын сарайлары, будкалар, күгәрченнәр, теплицалар, лапаслар һәм башка корылмалар арендага яисә милеккә караган җир кишәрлекләреннән читтә урнашкан, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда тышкы мәгълүмат йөртүчеләр, кече архитектура формалары;

10.1.15. Яшел утыртмаларны ватарга, бозарга һәм юкка чыгарырга, җитештерергә

агач кәүсәләрендә үз белдекләре белән бүрәнәләр өеп, агач башларына гамаклар, таганнар, кер киптерү өчен баулар тагарга, аларга кадаклар салырга;

10.1.16. газларны җимерергә һәм юк итәргә;

10.1.17. юл капланмаларының юл өлешенә, гамәлдәге законнарны бозып, кар көрәргә;

10.1.18. “Авыл җирлегенең башкарма комитеты билгеләгән йорт хайваннарын һәм кошларын көтү өчен махсус билгеләнгән урыннардан (көтүлекләрдән) тыш, урамнарда,

авыл хуҗалыгы җирләрендә эш итүче затларны караучысыз һәм озатып йөрүче затларның урнашуы;

10.1.19 Эре габаритлы төзелеш чүп-чарын, көнкүреш техникасы һәм җиһазлары, агачлар шырпыларын, эре габаритлы чүп-чар чыгаруга килешү булмаганда һәм гамәлдәге законнарны бозып контейнерларга һәм контейнер мәйданчыкларына урнаштырырга;

10.1.20 гамәлдәге законнарны бозып, комплектлаштырылган (төзек булмаган) транспорт чарасын урнаштырырга һәм сакларга;

10.1.21. юынырга, кер юарга һәм хайваннар коенырга, чишмәләрдә, коеларда, сүүткәргеч колонкаларда, елга ярларында, күлләрдә һәм ясалма (декоратив) сулыкларда автотранспорт чаралары юарга;

10.1.22. Торак йорт янындагы территориядә, йорт янындагы территориядән читтә тирес склады төзү»;

10.1.23. Йорт яны территорияләрендә, урам юлларында, урамнардан читтә һәм бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда җайланмалар, налив помоеклары, агып төшләре, чыгарылган калдыклар, җитештерү һәм куллану калдыклары, юынтыклар һәм шакшылар урнаштыру. Торак биналарда канализациясе булмаган урыннарда бәдрәф һәм юынгыч чиста чиста булмаган чиста чүп базалары каралган, алар эре предметларның чокырга эләгүенә комачаулый торган рәшәткәле стеналар һәм капкачлар белән капланган;

10.1.24. Йөк ташу, рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпеч һәм башка авыр предметлар урамнарында йөк төяү-бушату эшләрен башкарганда ташып төшү, чылбыр йөрешендә каты өслекле машиналар булган урамнар буйлап йөрү, квартал җәяүлеләр юлында, тротуарларда һәм газларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктап тору;

10.1.25.

10.1.26. торак пунктлар чикләрендәге яшелләндерелгән территорияләрдә (газларны, чәчәклекләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне дә кертеп), балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хайваннарны йөртү мәйданчыкларында, шулай ук йорт янындагы территорияләрдә урнашкан хуҗалык мәйданчыкларында транспорт чараларын урнаштырырга.

11. Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм индивидуаль торак төзелеше территориясен төзекләндерү

11.1. Индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба -

торак йортлар хуҗалары), әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

11.1.1. Торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәэмин итәләр, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәэмин итәләр, аларны вакытында ремонтлауны һәм буяуны үз вакытында җитештерәләр. Индивидуаль йорт биләмәләре территориясе каралган булырга тиеш, шул исәптән үләннәр чабылган;

11.1.2. Торак йортта номер билгесенә ия һәм аны төзек хәлдә тотарга;

11.1.3. йорт биләмәләре территориясен тәртиптә тота һәм янәшәсендәге территориянең тиешле санитар халәтен тәэмин итә;

11.1.4. Йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тота, куакларны

һәм агачларны санитар кисеп аудара, газүткәргечләрнең, электр үткәргечләрнең кабель һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең сак зонасында агачлар утыртмаска;

11.1.5. Канауларны һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда кар суларын үтүне тәэмин итәләр;

11.1.6. Тирә-юньдәге территориядән чистартылган карны шул рәвешле төзиләр: транспортка чыгу, андагы инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, җәяүлеләрнең үтеп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышы;

11.1.7. Вәкаләтле орган белән йорт биләмәләрен киртәләүнең биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төсен килештерәләр;

11.1.8. үзәкләштерелгән канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф булмаганда бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү белән җиһазландыралар;

11.1.9.каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга төзиләр;

11.1.10.каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны билгеләнгән тәртип нигезендә үз вакытында җыеп алуны һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

11.2. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

11.2.1. йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләр урнаштырырга;

11.2.2. Яфракларны, калдыкларның теләсә нинди төрләрен һәм чүпне территориягә яндырырга

йорт биләмәләре һәм алар янындагы территорияләрдә;

11.2.3. күмер, тара, утын, калдыклар, төзелеш материаллары, төзелеш материаллары кушарга

шул исәптән авыл хуҗалыгы продукциясен (печән, салам һ.б.), чимал, җиһазлар, җир, тирес, йорт биләмәләре территориясе өчен чүп-чар;

11.2.4. йорт биләү территориясе өчен транспорт чараларын юарга;

11.2.5. ишегалды корылмалары төзергә, чүп-чар чокырларын төзекләндерергә

йорт биләмәләре территориясе;

11.2.6. Әлеге территориянең урамнарында махсус транспортка һәм урып-җыю техникасына үтеп керүне кыенлаштыра торган киртәләр урнаштырырга;

11.2.7. Территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга, сулыкларны кисәргә;

11.2.8. Ишегалланган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт биләмәсе территориясенә сакларга;

11.2.9. сыек шакшыларны агызып, налив помоек җайланмаларын урнаштырырга,

җитештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешендә алып чыгу;

11.2.10. Тирә-юньдәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә.

11.2.11. карны этеп чыгарырга, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмәләре территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын җибәрергә;

11.2.12. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының үткән өлешенә күчерергә яки күчерергә.

11.3 Индивидуаль торак йортлар төзү чорында рөхсәт ителергә мөмкин

җирлек башкарма комитетының язмача рөхсәте булган очракта, йорт биләмәсенә якын территориядә, шул исәптән урамда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау. Төзелеш материаллары кешеләр гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян салуны булдырмый

торган ысул белән урнаштырылырга, шулай ук ишелү, егылу яки башка йогынты ясау нәтиҗәсендә өченче затлар мөлкәтенә зыян китерү ысулы белән урнаштырылырга тиеш.

12. Су сиптерү канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

12.1. Карау һәм яңгыр сулары коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итә торган төзек хәлдә булырга тиеш.

12.2. Төзек техник халәттә тоту, чистарту һәм саклау

кабул итү бүлмәләре, тупик, күзәтү һәм башка коелар һәм камералар гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хуҗаларын тәэмин итә.

12.3. магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрне тоту һәм эксплуатацияләү

җирлектә яңгыр канализациясе махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә әлеге максатларга җирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла.

12.4. Ливия канализациясенең ведомство челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү

тиешле оешмалар акчалары исәбеннән җитештерелә.

12.5.Хуҗалыксыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсызлыкта ярдәм күрсәтелергә тиеш.

12.6. Ливияле канализация коллекторларын саклау максатларында билгеләнә

Саклау зонасы - коллекторның һәр ягына 2 м.

12.7. Ливия канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә

тиешле документларны рәсмиләштерү һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда язмача килештерү рөхсәт ителми:

12.7.1. җир эшләрен башкарырга;

12.7.2.

12.7.3.төзелешне башкарырга, сәүдә, хуҗалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

12.7.4. Сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

12.8. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, наледлар ясалу рөхсәт ителми

суүткәргеч, канализация, яңгыр җайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмаларның төзексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызып чыгудан.

12.9. Җирлек территориясендә йота торган коеларны урнаштыру рөхсәт ителми

пешерү мәйданчыкларын да.

12.10. Яңгырлы коеларның рельшетлары даими рәвештә булырга тиеш

таза хәлдә. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рөхсәт ителми. Коелау канализациясенең күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотр һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычранулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

12.11. Смотр коелары люкларын бергәләштерү берүзе башкарылырга тиеш

юлларның, тротуарларның, җәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның өслек дәрәҗәсе.

12.12. Смотр коеларының люкларын үзара бәйләү дәрәҗәсен тайпылдыру рөхсәт ителә

юлларның, тротуарларның, җәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның иң күбе 2 см, яңгыр белән капланган коеларның 3 см дан артмый.

12.13. Түбәләре яки рәшәткәләре җимерелгән коммуналь коелар

яки юк, ачыкланганнан соң ук челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан чикләнгән, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

12.14. Планлы эшләрдә инженерлык челтәрләрендә канализация стокларын алып ташлау

якындагы коеларда канализация челтәре, су үткәргеч су һәм җылылык челтәрләреннән су җитештерелә - яңгыр сулары канализациясенә (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

12.15. Үрчү нәтиҗәләрен бетерү көч белән һәм акча исәбеннән башкарыла.

зарарланган инженер челтәрләре хуҗалары.

12.16. Ливия челтәрләренең төзек техник торышы өчен җаваплылык

канализация (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне үз вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

13. Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

13.1 Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыю, туклыклы пунктлар, идарә әрҗәләре) керә.

13.2 Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр өчен тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук җәмәгать һәм торак биналарның аншлаглары һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

13.3 Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайоннар территорияләрен тышкы яктырту кичке эңгер-меңгердә табигый яктырту дәрәҗәсен киметкәндә башкарыла, ә сүндерү - иртәнге эңгер-меңгердә 10 лкага кадәр күтәрелгәндә.

13.4 Торак йортларның подъездларын, аншлагларны һәм йортларның номерлы билгеләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

13.5 Биналарның һәм корылмаларның милекчелек формаларына карамастан, биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен проектлар нигезендә тәэмин итәргә тиеш.

13.6 Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, җирлекнең башка территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, җир асты кичүләрендә - көндез дә, кичке һәм төнге режимнарда да 10 % тәшкил итә (яндырылган 10 яктырткычта бер мөһим яктырткыч рөхсәт ителә).

13.7 терекөмеше булган газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

13.8 Күрсәтелгән типтагы лампаларны чүплекләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

13.9 Тышкы яктырту җайланмаларының металл баганалары, кронштейннары һәм башка элементлары чиста булырга, крен, коррозия чыганаклары булмаска һәм кирәк саен милекчеләр (хуҗалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк булмаска һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

13.10 Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуын тоту һәм ремонтлау әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтиҗәләре буенча конкурс откан махсус оешма гамәлгә ашыра.

13.11 Торак йортларны гамәлгә кертү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13.12 Тышкы яктырту терәкләре, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, яклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юллар җиһазлары элементлары буялган булырга, язмалардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек һәм чиста булырга тиеш.

13.13 Тышкы яктырту баганаларын, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланырга һәм өч тәүлек эчендә челтәрләр хуҗалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

13.14 Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

13.15 Җәмәгать (тимер юл) транспортының яктырту һәм контакт челтәре терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең милекчесе (хуҗасы) җаваплы.

13.16 Чыбыкларның өзекләре, терәкләрнең, изоляторларның зарарланулары булганда тышкы яктырту җайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

13.17 Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту җайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

13.18 чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына рөхсәтсез тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

13.19 Тышкы яктырту чаралары белән җиһазланган тышкы яктырту объектларының яисә объектларның милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар түбәндәгеләргә бурычлы:

13.19.1 урамнарны, юлларны, терәкләрнең һәм яктырту җайланмаларының сыйфатын тиешенчә яктыртуны, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

13.19.2 билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

13.19.3 тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм

эксплуатациялəү кагыйдəлəрен үтəргə;

13.19.4 тышкы яктырту фонарьларын үз вакытында алыштырырга.

13.20 Аерым яктырткычларның яктырту вакыты төзексезлеклəр ачыкланган яки тиешле хəбəр килгəн вакыттан алып 10 тəүлектəн артмаска тиеш.

13.21 Тротуарларда урнашкан җəмəгать транспортының мачта һəм тышкы яктырту баганалары тирəсендə территориялəрне җыештырган өчен җаваплылык тротуарларны җыештыру өчен җаваплы затларга йөклəнə.

13.22 Трансформатор һəм бүлү подстанциялəренə якын территориялəрне, автоматик режимда эшлəүче (хезмəт күрсəтүче персоналдан башка) башка инженерлык корылмаларын җыештыру өчен җаваплылык əлеге объектлар урнашкан территориялəр хуҗаларына йөклəнə.

14. Кече архитектура формаларын карап тоту

14.1 Кече архитектура формаларына түбəндəгелəр керə: монументаль-декоратив бизəлеш элементлары, мобиль һəм вертикаль яшеллəндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, җирлек территориясендə коммуналь-көнкүреш һəм техник җиһазлар.

14.2 Кече архитектура рəвешлəрен карап тоту бирелгəн җир кишəрлеклəре чиклəрендə, гомуми файдаланудагы территориялəрдə җир кишəрлеклəренə хокукка ия булучылар тарафыннан гамəлгə ашырыла - вəкалəтле орган тарафыннан йə "Дəүлəт һəм муниципаль ихтыяҗларны тəэмин итү өчен товарлар, эшлəр, хезмəт күрсəтүлəрне сатып алу өлкəсендə контракт системасы турында" Федераль закон нигезендə муниципаль сатып алулар уздыру нəтиҗəлəре буенча əлеге эшлəрне башкаруга конкурс откан оешма тарафыннан тəэмин ителə 05.04.2013 N 44-ФЗ.

14.3 Кече архитектура формалары хуҗалары бурычлы:

14.3.1 чиста һəм төзек хəлдə кече архитектура формаларын карап тоту;

14.3.2 язгы чорда кече архитектур формаларны планлы рəвештə карап чыгарга, аларны иске буяудан, күгəректəн, юудан, буяудан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

14.3.3 кышкы чорда кече архитектур формаларны, шулай ук аларга кар һəм боздан якын килүлəрне чистартырга;

14.3.4 кырлы өслек белəн комлыклар корырга, комлыкларда елга кимендə бер тапкыр ком кисəклəрен алыштырырга;

14.3.5 балалар, спорт, хуҗалык мəйданчыклары һəм ял итү мəйданчыклары җайланмаларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һəм иминлеге талəплəренə туры килүен күзəтергə;

14.3.6 фонтаннар эшлəү чорында су өслеген көндəлек чүп-чардан чистартырга.

14.4 Рөхсəт ителми:

14.4.1 кече архитектур формаларны билгелəү буенча кулланмау (балалар уен мəйданчыкларында өлкəннəрнең ял итүе, спорт мəйданчыкларында эчке кием һ.б.);

14.4.2 телəсə нинди мəгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларында элеп куярга һəм ябыштырырга;

14.4.3 кече архитектур формаларны һəм аларның конструктив элементларын бозарга һəм җəрəхəтлəргə.

15. Стационар булмаган объектларны карап тоту

15.1 Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

15.2 Җир кишәрлеген арендалау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтацияләнгән, ә җир кишәрлеге - азат ителгән һәм башлангыч халәткә китерелгән булырга тиеш.

15.3 Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

15.3.1 аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

15.3.2 янәшәсендәге территориядә яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтергә, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә күрсәтелгән территорияне карап торырга;

15.3.3 стационар булмаган объектлар янындагы урналарны билгеләргә, чүп-чардан көн дәвамында чистартырга, ләкин тәүлеккә кимендә бер тапкыр, урналарны елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә буярга.

15.4 Рөхсәт ителми:

15.4.1 проектта каралмаган янкорманың, козырекларның, лапасларның һәм башка конструкцияләрнең стационар булмаган объектларына төзергә;

15.4.2 стационар булмаган объектларга якын сәүдә-суыткыч җиһазлары куярга;

15.4.3 стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тара, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны берләштерергә, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

15.4.4 стационар булмаган объектлар арасында җиһазлар, калдыклар белән янгынга каршы өзеклекләр йөкләрне йөкләргә;

15.4.5 стационар булмаган объектларны, биналар арканнарында, газларда, мәйданчыкларда (балалар ялы, спорт, транспорт тукталышларында), сууткәргеч һәм канализация челтәрләренең саклау зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук вентиляция шахталарына кадәр - 25 метрдан кимрәк, торак биналар тәрәзәләренә кадәр, сәүдә предприятиеләре витриналарында - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләрендә - 3 метрдан да кимрәк урнаштырырга.

16. Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

16.1 Төзелеш мәйданчыкларын һәм аларга якын территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләрен яңарту йорт салучыга йөкләнә.

16.2 Эшләнмәгән төзелеш объектларын һәм аңа якын территорияләрне карап тоту, әлеге Кагыйдәләр таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

16.3 Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылган булырга тиеш.

16.4 Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне

җитештерү чорында:

16.4.1 җирлек башкарма комитетының хокукый актлары таләпләре нигезендә төзелеш мәйданы территориясенең бөтен периметры буенча типовой киртә билгеләргә;

16.4.2 төзелеш мәйданчыгы киртәсенең гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

16.4.3 төзелеш мәйданчыгы коймаларының техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартуын күзәтергә;

16.4.4 төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат тактасын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

16.4.5 җәяүлеләр өчен вакытлы тротуарлар төзүне тәэмин итәргә;

16.4.6 төзелеш мәйданчыгы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

16.4.7 юлларның (юлларның) алгы өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган юлларда транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын төзелеш мәйданчыгына, йорт эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары юлларын төзеклəндергән подъездлар булдырырга;

16.4.8 юллар һәм юлларның сакланышын тәэмин итә торган төзелеш мәйданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) ябык циклы хәрәкәте маршрутын килештерергә;

16.4.9 төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәэмин итәргә;

16.4.10 төзелеш мәйданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

16.4.11 төзелеш мәйданчыгы территориясеннән җыештырылган һәм калдыклар булмаган кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга кар чыгаруны тәэмин итәргә;

16.4.12 төзелеш мәйданчыгы янындагы территорияне, аңа якын килү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек җыештыруны тәэмин итәргә (ел (кыш, җәй).

16.4.13 эшләрне башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

16.5 Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләре алып баруның барлык чоры дәвамында әлеге Кагыйдәләрнең 17.4 пунктында күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эш башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

16.6 Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларын вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

16.7 Рөхсәт ителми:

16.7.1 гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23 сәг. 00 сәгатьтән 7 сәг. 00 сәгатькә кадәр тынлыкны бозуга китерүче төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм

башка эшләр зоналары тирәсендә оештыру һәм үткәрү;

16.7.2 җирлек Башкарма комитетының рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл өлешенең тараюын яисә ябылуын башкарырга;

16.7.3 чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

16.7.4 грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тару, агачларны брезент белән капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырыена яки юл кырыена якын газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөрткән.

17. Күмү урыннарын карап тоту

17.1 Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә җирләү урыннарын тоту федераль законнар таләпләре һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән җирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

17.2 Мәет җирләү урыннарын санитар карап тотуны вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.

17.3 Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:

17.3.1 зиратларда җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Иҗтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;

17.3.2 зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;

17.3.3 ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә җимерелергә тиеш;

17.3.4 шәхесе ачыкланмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм каберлек белән җиһазланырга тиеш. Үләннең биеклеге күмү участогы чикләрендә 15 см дан артмаска тиеш. Кырык агач-куак үсентеләре булу күмү участогы мәйданының 10%тан артыграгына рөхсәт ителә.

17.4 Кышкы чорда җирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.4.1 зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнарыннан башка тигез кар накаты булу рөхсәт ителә;

17.4.2 үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;

17.4.3 беренче чиратта кар чыгарырга, боз кыярга һәм үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз берәмлекләрен алып ташларга;

17.4.4 җәяүлеләр зонасында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куаклыкларга салу рөхсәт ителми.

17.5 Җәйге чорда җирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.5.1 үзәк юллар, килү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы җирләрдәге башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

17.5.2 яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү чаралары ел саен үткәрелергә тиеш.

17.6 Күмү урынына, кабер өстенә кую корылмасына (тәреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.) тәрбия бирү, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарида куышны карау ир белән хатын (ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки башка зат тарафыннан санитария таләпләрен мәҗбүри үтәгән килеш башкарыла.

18. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау стоянкаларын карап тоту

18.1 Автотранспорт чараларын (алга таба - туктап тору) һәм аларга якын территорияләрне озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянкалар урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлегенең (алга таба - хуҗасы) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

18.2 Хуҗалар бурычлы:

18.2.1 территорияләрнең бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына чыдам булырлык киртә куеп тору урынын билгеләргә;

18.2.2 стоянкаларның техник торышын, аларның чисталыгын, вакытында пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән чисталыгын күзәтергә;

18.2.3 стоянкалар янындагы территорияләрдә һәм территорияләрдә материалларны, комплектланган транспортны, төрле конструкцияләрне берләштереп саклауга юл куймаска;

18.2.4 дежур персонал өчен биналар кую (гомуми мәйданы 10,0 кв.м дан артмаган персонал кизү торуы өчен некапиталь объектлар стоянкалары территорияләрендә җиңеләйтелгән тип конструкцияләреннән ясалган, алга таба тышкы диварларны заманча бизәкле бизәкләр белән нейтраль төстәге гамма материаллары белән урнаштыру рөхсәт ителә);

18.2.5 стоянкалар территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылык тигез бүленешен тәэмин итә торган тышкы яктырту белән тәэмин итәргә;

18.2.6 проектта каралмаган башка капиталь һәм вакытлы биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, лапаслар төзү тукталышлары территорияләрендә юл куймаска;

18.2.7 машина кую урыннары территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юуны һәм автомобиль кую урыннарын булдырмаска;

18.2.8 санитария һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәгән стоянкалар территорияләрен карап тоту;

18.2.9 даими рәвештә тирә-юньдәге территорияләрне санитар эшкәртүне һәм чистартуны башкарырга, калдыклар җыю өчен контейнерлар (урналар) билгеләргә, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәэмин итәргә;

18.2.10 автомобиль стоянкасының урнашу урынын һәм хезмәт күрсәтүләрне,

билгеләрне, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган билгене белдерә торган махсус каты өслекле стоянкага килү юлларын оештырырга;

18.2.11 инвалидлар I, II төркем инвалидлар белән идарә ителә торган транспорт чараларын бушлай парковкалау өчен инвалидларның стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керүен тәэмин итәргә һәм кимендә 10 % урын (кимендә бер урын) бүлеп бирергә, шулай ук III төркем инвалидлар тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә күрсәтелергә һәм мондый инвалидларны һәм (яисә) инвалид балаларны ташучы транспорт чаралары күрсәтелергә тиеш. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 октябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә бушлай файдаланалар.

19. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

19.1 Җирлек территориясен бәйрәм белән бизәү дәүләт һәм милли бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

19.2 Бәйрәм бизәлешенә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе җайланмасы керә.

19.3 Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшереп калдыру, зыян күрү һәм начарайту рөхсәт ителми.

20. Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

20.1 Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

20.1.1 җәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

20.1.2 кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

20.2 Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзәтелә ала.

20.3 Җирлек территориясен җыю түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән башкарыла:

20.3.1 җирлек территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

20.3.2 җирлек башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәй массакүләм чаралар (өмәләр) үткәрелә.

20.4 Җәйге чорда җирлек территориясен җыештыру юу, су сибү, себерү һәм җирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән җирлек территориясенең пычрануын һәм тузанлануын кимету максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.4.1 ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры көнне - су сибү), урам-юл челтәре объектларында һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган башка территорияләрдә тузаннан һәм пычрактан юу (су сиптерү юлы белән 23.00 дән 7.00 гә кадәр җитештерелә). Ясалма өслекле юл өслекләрен, мәйданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеге буйлап башкарыла;

20.4.2 яңгырлы канализация рәшәткәләрен чистарту;

20.4.3 бөтен территориядән чүп-чар җыю;

20.4.4 ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

20.4.5 үләннең вакыт-вакыт юкка чыгуы (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында җыештыру;

20.4.6 Яфрак коелу чорында - тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракны җыю һәм алып чыгу;

20.4.7 территорияләрне җыештыру, шул исәптән автотранспортны кую урыннарын

20.4.8 Локларны юудан соң чүп-чардан арындыру.

20.5 Җыелган чүп-чар, катнашма, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

20.6.Территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар яфрак коелу чорында урамнар һәм юллар буйлап газлардан коелган яфракларны җыю һәм чыгару эшләрен башкаралар.

20.7. Яфракларны, җылылык яратучы үсемлекләрне җылыту очракларыннан тыш, агач һәм куакларның комлевой өлешенә җыю тыела.

20.7.1 Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне җыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.7.2 юл өсләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

20.7.3 бозлавык барлыкка килгәндә - җәяүлеләр өчен ком сибелгән урыннар, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәрткәндә;

20.7.4 язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызып чыгаруны оештыру.

20.8 “Иске Чүриле авыл җирлеге” муниципаль берәмлегендә урнашкан хуҗалык субъектларына әлеге хуҗалык субъектлары куллана торган территорияләрне кар һәм боздан вакытында чистарту җаваплылыгы йөкләнә;

20.9 Җирлек территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең каршылыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

20.10 җәяүлеләр өчен тротуарларны, җир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

20.10.1 җәяүле тротуарлар, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүле өлешенең бөтен киңлеге буйлап кардан чистартылырга тиеш. Чистарту вакыты кар яуганнан соң тугыз сәгатьтән артмаска тиеш;

20.10.2 интенсив кар яву чорында (тәүлеккә 10-15 см яңа яуган кар) җәяүлеләр өчен тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

20.10.3 бозлавык бозлавыкка каршы материаллар барлыкка килгәндә, беренче чиратта баскычлар эшкәртелә, аннары тротуарлар (бозлавыкка каршы материалларны эшкәртү вакыты тайгаклык табылганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш);

20.10.4 калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны газонга яисә шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел үсентеләрне саклау һәм кар суларын агызып китүне тәэмин итү шарты белән, җыю рөхсәт ителә.

20.11 Җирлек территориясендә рөхсәт ителми:

20.11.1 урамнарда, мәйданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда,

скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә өзәргә;

20.11.2 гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) билгеләргә;

20.11.3 бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән җәмәгать транспорты муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында, юу, салонны чистарту һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү;

20.11.4 биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм җимерергә, шулай ук аларны үзбелдекле үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

20.11.5 язулар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, җәмәгать транспорты, стеналар, баганалар, коймалар һәм бу максатларда каралмаган башка объектлар тукталышларында граффити төшерергә;

20.11.6 бирелгән җир кишәрлекләренең чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчемле мөлкәтне берләштерергә һәм сакларга;

20.11.7 тротуарларда, газларда, юлларда тару, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм урнаштырырга.

20.11.8 ачыкланмаган урыннарда кар өеп кую;

20.11.9 тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

20.12 Җирлек территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән дә артмаган вакытта бетерү буенча чаралар күрә.

20.13 рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар бу территорияне җыештыру һәм чистартуны үз исәбенә башкарырга, ә кирәк булганда - җир кишәрлеген рекультивацияләүне үз исәбенә башкарырга тиеш.

20.14 Сайланмаган урында калдыкларны урнаштырган зат 20 тәүлек эчендә ачыкланмаган очракта, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәт күрсәтүләрне шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

20.15 Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

20.16 Предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, шулай ук индивидуаль торак йортларның хуҗалары һәм кулланучылары гомуми файдаланудагы территорияләрне пычратуга юл куймаска тиеш. Үләннең вакытлы булуы (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында җыештыру;

21. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

21.1 Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) җыю юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), җәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

21.2 Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юуны, сибүне, тузан тузанын бетерү, себерүне үз эченә ала һ.б.

21.3 Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чар, кар һәм боз чыгаруны, пычракны, бозга каршы материаллар (чуар катнашмадан, ком, ком, техник тоз, мәрмәр һәм гранит валчыкларыннан тыш) җыюны һәм чыгаруны, тротуарларны коры ком сибүне күздә тота.

21.4 Йөк юлларының, орлык һәм резерв полосаларының, юл, машина юлларының лотка зоналарының ыргылуы көндез 8.00 дән 21.00 сәгатькә кадәр, ә магистральләр һәм транспорт хәрәкәтенең интенсив хәрәкәте булган урамнарны төнлә 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр төнлә тоташтыра.

21.5 Йөрү өлешенең бөтен киңлеге, мәйданнар, магистральләр, урамнар һәм юл йөрү юллары, ясалма юл корылмалары юылуы төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндезге (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакытта башкарыла.

21.6 Юл читендә юылганда, су агымын тротуарларга смета һәм чүп-чар агызу, газоннар төшерү, җәмәгать транспортын көтү тукталышы, биналарның фасадына якын урнашу, сәүдә объектлары һ.б. алу рөхсәт ителми.

21.7 Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С дан югары булганда) юлның өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр интервал белән башкарыла.

21.8 Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр башкарыла, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр.

21.9 Җәмәгать транспортының артта калу-сүтү ахыргы мәйданчыклары калдыклар җыю өчен биотуалет һәм контейнерлар белән җиһазландырыла.

21.10 Җәйге чорда мәйданчыклар катнашма, пычрак һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар эшкәртелә.

21.11 Җәмәгать транспортының көтү павильоннары буялмаган, буялган һәм юылган, санкцияләнмәгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

21.12 Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын җыю - җәйге чорда айга кимендә сигез тапкыр, кышкы чорда - кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

21.13 Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

21.13.1 Юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеге буенча юылырга тиеш. Җайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзге, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

21.13.2 ике метрлы лотк зоналарында грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсуслаштырылган машиналарның эш цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.3 тротуарлар һәм аларда урнашкан җәмәгать транспортының көтү тукталышлары грунт-комлы нанослардан, төрле чүп-чардан һәм юылудан тулысынча

чистартылырга тиеш. Җыештыру цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин булган вак ком һәм вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.4 Юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

21.13.5 Бүленү полосалары бөтен өслектә ком, пычрак һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш. Шудырма стеналар, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

21.13.6 газоннар рәвешендә эшләнгән аергыч полосалар чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаска тиеш;

21.13.7 юлларның бүленгән полосасында үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаска тиеш.

21.14 Юлларны кышкы җыештыруга таләпләр:

21.14.1 юлларны кышкы чорда җыю түбәндәгеләрне үз эченә ала:

21.14.1.1 кардан һәм юл йөрү өлешен чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

21.14.1.2 юлларны, тротуарларны эшкәртү, кар яву башланган һәм бозлавык барлыкка килгән вакыттан алып җәмәгать транспортының бозлавыкка каршы материаллар белән көтүен туктату;

21.14.2 юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренең) юл өлешендәге кар җыештыру, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар капламы билгеләнгән вакыттан алып даими рәвештә башкарылырга тиеш;

21.14.3 кар яву вакытында тротуарларда урнашкан җәмәгать транспортының көтү тукталышларын җыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Җәмәгать транспортын, юл чатларын, җәяүлеләр өчен кичүләрне көтү тукталышларыннан кар тәүлек дәвамында чыгарылырга тиеш;

21.14.4 юлларның юл өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары) җыештырганда һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә җәяүлеләр өчен чыгу урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре) алдында, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина узу юллары белән аеру зарур;

21.14.5 Юлларның һәм аларга якын тротуарларның юл өлешеннән чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм аерым полосаларга проспектларда, юл кырыйлары булган юлларда, калган урамнарда - юлның алгы өлешенә (юлның бер яисә ике яктан киңлегенә бәйле рәвештә) хәрәкәт итә һәм валларга формалаша.

21.14.6 чатларда, җәмәгать транспортының көтү тукталышларында, җәяүлеләр өчен чыгу юлларында, яңгыр сулары коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - юл чатында, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданчыгының озынлыгына, җәяүлеләр өчен кичү юлларында - күчеш киңлегенә, ләкин кимендә 5 метрга, яңгыр сулары агып торган коеларда - кимендә 1,5 метрга.

21.14.7 кар өенең киңлеге 2 м дан артмаска тиеш;

21.14.8 кар чыгару беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, җәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм җәяүлеләр һәм транспорт чаралары туплану мөмкинлеге булган башка урыннардан башкарыла;

21.14.9 кар яуган вакытта юлларның машина йөри торган өлешендәге кар кар кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга, ул тәмамланган вакыттан алып алты сәгатьтән дә соңга калмыйча

чыгарылырга тиеш.

21.14.10 юлларны җыештырганда, тышкы яктырту баганаларын, тәртипле калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл читендә карны механикалаштырып җыештырганда яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

21.15 Кар эрү станцияләре йә махсус билгеләнгән урыннар подъездлы юллар, яктырту, көнкүреш биналары һәм киртәләр белән җиһазландырыла;

21.16 юлларны җыештырганда тышкы яктырту терәкләрен, янган калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл кырые буйлап кар җыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

21.17 Экстремаль шартларда юлларны җыештыру өчен вәкаләтле орган юлларны җыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан эшләрнең авария планын әзерләргә тиеш.

21.18 Рөхсәт ителми:

21.18.1 юлларның һәм транспорт йөрү юлларының бер өлешенә кар, боз, квартал эчендәге машина юлларыннан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан,

21.18.2 тротуарларда бозга каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

21.18.3 рота күчеше һәм бозга каршы материалларга пычранган карның, шулай ук газларга, чәчәклекләргә, куаклыкларга һәм башка яшел утыртмаларга ясалган бозның күченүе;

21.18.4 җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар эретү станцияләренә яисә махсус билгеләнгән кар урыннарына кабул итү;

21.18.5 билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм тезәргә;

21.18.6 кар өемнәрен булдыру:

21.18.6.1 юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәҗәдә һәм күрү өчпочмагы зонасында тимер юл аша чыгу урыннары янында;

21.18.6.2 җәмәгать транспорты көтү тукталышыннан 20 метрга якынрак;

21.18.6.3 транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юллар участокларында;

21.18.6.4 тротуарларда;

21.18.6.5 янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә) керә.

21.18.7 автотранспортның грунтын һәм пычрагын юлларга алып чыгу;

21.18.8 грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тару, агачларны брезент белән капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырыена яки юл кырыена якын газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөрткән.

22. Урып-җыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

22.1 Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарына түбәндәгеләр кирә:

22.1.1 мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, урманнарда оештырылган ял урыннары, пляжлар;

22.1.2 актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ.б.

22.1.3 сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплекслары); җәмәгать туклануы; социаль-мәдәни билгеләнеш; көнкүреш хезмәт күрсәтү;

22.1.4 административ һәм иҗтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

22.2 Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләрне җыю:

22.2.1 мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен 23 сәг. 00 мин. 8 сәг. 00 мин. кадәр җыярга кирәк. Көндез чүп-чар җыючыларны һәм чүп-чар җыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыю эшләре башкарыла;

22.2.2 кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын агызу шарты белән, вакытлыча җыеп кую рөхсәт ителә.

22.3 Пляжларны җыештыру һәм санитар карап тоту:

23.3.1 пляжны төп җыештыру ул ябылганнан соң башкарыла һәм яр буйларын, чишенү урыннарын, яшел зоналарны, бәдрәфләрне җыю һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндез чүп-чар калдыклары белән тулган чүп-чар җыештыру һәм чистарту

23.3.2 каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен

23.3.3 пляж территориясе чүп-чар белән җиһазландырылачак. Урманнар арасындагы ераклык 40 м дан артмаска тиеш;

23.3.4 пляжлар җәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырыла. Арада җәмәгать бәдрәфеннән алып коену урынына кимендә 50 м һәм 200 м булырга тиеш;

23.3.5 пляж комының өске катламы юешләнгән, чүп-чарны, башка калдыкларны юк итү һәм алга таба комны көн саен тигезләү башкарылырга тиеш;

23.3.6 коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коендыру тыела.

22.4 Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүләргә килешү төземичә пляж ачу рөхсәт ителми.

22.5 Ваклап сату базарларын җыю һәм санитар карап тоту:

22.5.1 ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр суларын һәм тал суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук сууткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

22.5.2 базар һәм аның янындагы территорияләрне төп җыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндез чүп-чар җыючыларның каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

22.5.3 елның җәйге чорында базар территориясендә атна саен мәҗбүри рәвештә дымлы җыештыру башкарыла;

22.5.4 базар территориясе 40 кв. м мәйданлы бер урна исәбеннән җиһазландырылачак, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

22.6 Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең, киоскларның, сәүдә палаталарының һәм павильоннарның эшчәнлеге каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә рөхсәт ителми.

22.7 Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларын җыю һәм санитар карап тоту:

22.7.1 сәүдә объектлары һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектлары һәм аңа якын территорияләр территорияләрен тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндез чүп-чар җыючыларны һәм чүп-чар җыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыю эшләре башкарыла;

22.7.2 сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна урнаштырыла;

22.7.3 вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында газ һәм тротуарларда тара һәм товарлар складлауга юл куймыйча, 10 м радиуста якын территорияләрне җыештыру уздырыла;

22.7.4 калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

22.8 Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак сугару челтәре объектларының комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне җыю алар елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә алдан поливка белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы урып-җыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

22.9 Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарын төзекләндерү:

22.9.1 кешеләр ял итү һәм массакүләм булу урыннарында төзекләндерүнең мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләре (плитә куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җайланмалары, тышкы мәгълүмат чыганаклары, яшелләндерү участокларын саклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.);

22.9.2 кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан тыш, кипкән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган каты өслек яисә үсемлек грунты булырга тиеш;

22.9.3 ял итү һәм кешеләр күпләп җыела торган территорияләрдә яшелләндерү участокларын чәчәклекләр, газлар, ялгыз, төркемле, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

22.9.4 кешеләр ял итә һәм массакүләм була торган урыннар җиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга, бәдрәф куюга һәм эчтәлегенә карата таләпләр үтәлергә тиеш;

22.9.5 пычранган саен, кешеләрнең ялы яисә массакүләм җыела торган урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

22.9.6 Массакүләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне җыештырырга һәм бозылган төзекләндерүне торгызырга тиеш. Чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне җыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

22.10 Кешеләр ял итү һәм массакүләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

22.10.1 бу урынга билгеләнмәгән урыннарда тара һәм сәүдә җиһазларын сакларга, урнаштырырга;

22.10.2 җитештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратырга;

22.10.3 автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын салырга;

22.10.4 автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

22.10.5 газларны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

22.10.6 кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

22.10.7 өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең аркаларында утырырга;

22.10.8 тротуарларга, газларга һәм юлларга сыек продуктлар калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан су, квас һәм сыра цистерналарын салырга;

22.10.9 автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

22.10.10 үз белдеге белән стационар булмаган объектларны урнаштырырга;

22.10.11 тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;

22.10.12 территориядә сәүдә-суыткыч җайланмасы куярга;

22.10.13 каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) каты көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын урнаштыру өчен тиешле шартнамә булмаса, каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) кертергә;

22.10.14 тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау.

22.10.15 товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

22.10.16 учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга.

23. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

23.1 Йорт яны территориясен җыештыру:

23.1.1. Урып-җыю түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр өчен юлларны җыештыру, бозлавык һәм тайгак очрагында - ком сибү, ә аннары - ишегалды территорияләрен;

23.1.2 кар яву вакытындагы кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр җыялар.

23.1.3 Машиналарның тизлеге 4 км/сәг.

23.2 Җәйге җыештыру:

23.2.1 Йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: себерү, юу яки су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

23.2.2 тротуарлар юуны бары тик ачык тротуарларда гына, аларны турыдан-туры су асты полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

23.2.3 Кызу вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк кадәр башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

23.3 Кышкы җыештыру:

23.3.1 түбәләрдә җыела торган кар үз вакытында җиргә ташланырга һәм прилот полосасына күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

23.3.2 чистартылган кар тротуарлардан прилот полосасына, ә ишегалларында - складлау урыннарына күчәргә тиеш;

24.3.3 Квартал эчендәге юллардан авышкан карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәмендә юл буен җайларга кирәк;

23.3.4 тротуарларда урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектә карны тротуар уртасына алга таба алып ташлау өчен күчерергә рөхсәт ителә;

кар өемнәренә һәм өемнәргә кар салу буенча 23.3.5 эш кар яву вакытыннан алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәг тән дә соңга калмыйча тротуарларда төгәлләнергә тиеш;

23.3.6 Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә җәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган кар өергә, яшел утыртмаларны һәм кар суларын саклауны тәэмин иткәндә;

23.3.7 тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан җыештырганда кар тулысынча, корылмалар астына җыеп алынырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына җыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

23.3.8 юлдагы юл капламаларын эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, ком чүлмәге белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

Боз ясалуын эшкәрткәннән соң йомшартылган 23.3.9, ачык грунтка, агачларга яки газларга эләгүгә юл куймыйча, аларны күчерергә яисә катнашмалар күчерергә тиеш.

Яз җитүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

23.4.1 катлам суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып китүне тәэмин итү өчен канаулар юдырту һәм чистарту;

23.4.2 кар суларының люкларга һәм су коесына системалы рәвештә куылуы;

23.4.3 Ишегалды территорияләрен кар эреп беткәч, калган кар һәм боздан чистарттылар.

23.5 Күпфатирлы йортның йорт яны территориясенең эчтәлеге:

23.5.1 күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тотуны үз эченә ала:

1) даими җыештыру;

2) күзәтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең смотр коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны җыю һәм алып китү;
5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;
6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.
23.6 Барлык төр калдыклар контейнерлар һәм бункерларга җыелырга тиеш, алар су үткәрми торган өслекле контейнер мәйданчыкларында урнаштырыла, каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә.
23.7 Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар түбәндәгеләргә бурычлы:
23.7.1 йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;
23.7.2 каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштырырга.
23.8 Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:
24.8.1 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен җыештыру һәм көн дәвамында - чисталыкны саклау;
23.8.2 каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыруны,
расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;
23.8.4 контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;
23.8.5 подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;
23.8.6 Территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән суның агып чыгуын тәэмин итү өчен юыну һәм канау чистарту, кар суларының люкларга һәм коега даими рәвештә куылуы, кар эрегәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;
23.8.7 тайгак участокларны пескосоляный һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;
23.8.8 Яшел утыртмаларның сакланышы һәм аларны тиешенчә тәрбияләү;
23.8.9 Тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән кертү.
23.9 Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
23.9.1 Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;
23.9.2 хуҗалык мәйданчыгыннан читтә эчке кием, кием, келәм һәм башка предметларны эләргә;
23.9.3 контейнер мәйданчыкларына илтүче юлларны томалап торырга;
23.9.4 урамнарның һәм юлларның юл өлешендә, тротуарларда, газларда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) билгеләргә;
23.9.5 билгеләнгән тәртипне бозуда йорт яны территорияләренең коймаларын үз белдеге белән билгеләргә;
23.9.6 үз белдегең белән ишегалды корылмаларын төзергә;
23.9.7 йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары, шлак, зола һәм җитештерү һәм куллану калдыклары белән ныгытырга, тараны кушарга һәм сакларга;
23.9.8 калдык суларга, чүп-чарны ташларга;
23.9.9 Балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хуҗалык мәйданчыкларында, хайваннарны, яшелләндерелгән территорияләрдә (газларны, чәчәклекләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне дә кертеп) йөрү һәм транспорт чараларын

ел фасылларына карамастан, шул исәптән җыелган (төзек булмаган) урыннарга салырга һәм сакларга;

23.9.10 автотранспорт чараларын түләүле туктатуны оештырырга;

23.9.11 тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын үз белдегең белән ябарга;

23.9.12 автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләрне көйләргә;

23.9.13 кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшләр башкарырга;

23.9.14 чатырларны, киоскларны, ларекларны, мини-базарларны, павильоннарны, җәйге кафеларны, җитештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киемнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автостоянкаларны да кертеп, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштырырга;

23.9.15 йорт яны территориясенең эчке юллары буенча транспорт транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

23.9.16. Учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

23.9.17. Транспорт чараларын, шул исәптән яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хуҗалык мәйданчыкларында, ел фасылларына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән, урнаштыру.

23.10 Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

23.10.1 йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы әлеге Кагыйдәләрнең 26 п.сы таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;

23.10.2 йорт яны территориясен яшелләндергәндә торак йортларның стеналарыннан алып усак диаметрлы агач кәүсәләренең күчәренә кадәр 5 м дан да ким булмавын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м дан артык, куаклыклар өчен - 1,5 м булырга тиеш. Куаклыкларның биеклеге беренче каттагы тәрәзә уемының аскы почмагыннан артмаска тиеш.

23.11. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

23.11.1 Яшел утыртмаларның сакланышы;

23.11.2 җәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибү;

23.11.3. Газоннарның төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрсез сакланышы һәм бөтенлеге;

23.11.4 яңа агач һәм куаклар утырту, юллар челтәре үзгәрү һәм җиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

23.12 Йорт яны территориясен төзекләндерү:

23.12.1 Һәр йорт биләмәсенең территориясе, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хуҗалык мәйданчыгын, кием-салымны, келәмнәрне һәм йорт кирәк-яракларын чистартуны;

2) өлкәннәрне ял итү мәйданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары яшелләндерү һәм балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле җиһазлау.

23.13 Хуҗалык мәйданчыгында кер киптерү җайланмасы, кием киптерү өчен ыштан, элгечләр, комлы тартма, чүп савыты, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннары элементларын төзү һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

23.14 Әгәр участок территориясе зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

23.15 Йортларның подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын буш агызу мөмкинлеге каралырга тиеш.

23.16 Торак йортларга төзелгән җәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән ишекләр булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

23.17 Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларга керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан җәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материаллар, продукция төяү рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

23.18 Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-җыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

24. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

24.1 Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документациясендә эшләнергә һәм каралырга тиеш.

24.2 Озак вакытлы яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

24.3 Төзекләндерү элементларының эчтәлеге, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

25. Яшелләндерү

25.1 Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

25.2 Төзекләндерү эшләрен башкарганда булган яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

25.3 Җирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар яшелләндерү - туфракка һәм мобильгә утырту - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

25.4 Стационар һәм мобиль яшелләндерүне архитектур-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадларда (вертикаль яшелләндерү) һәм

корылмаларда кулланалар.

25.5 яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук җәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны җыю эшләре комплексы ул.

25.6 яшелләндерү объектларында эшләр җитештерүгә таләпләр:

25.6.1 яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш мәйданчыкларын оештырганда проектта сакланучы, тәбәнәк һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, агач кәүсәләрен сак белән бәйләү, куакларның ябалдашларын бәйләү, туфрак участокларын чүп-чар белән чүпләү, туфракны тыгызлауны кисәтү максатларында транспорт чаралары һәм башка техника йөрү юлы һәм туктап торулары белән янәшә урнашкан үсемлек астындагы туфрак кишәрлекләренең бөтенлеген саклап калу чараларын күрергә кирәк;

25.6.2 территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү алдыннан тәмамланырга тиеш;

25.6.3 Туфрак катламын бозуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын яшел төзелештә алга таба куллану өчен төшерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкарганнан соң бозылган җир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу эшләрне җитештерү проектында каралырга тиеш;

25.6.4 яфрак һәм үләнне билгеләнгән тәртиптә җыеп алырга кирәк.

25.7 Яшел үсентеләр хуҗалары бурычлы:

25.7.1 Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

25.7.2 җәй көннәрендә коры көннәрдә газоннарга, чәчәкләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәэмин итәргә;

25.7.3 газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәргә;

25.7.4 агач һәм куакларны утырту һәм утырту, шулай ук юллар, мәйданчыклар, газлар челтәрләрен планлаштыруны үзгәртү бары тик җирле үзидарәнең башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарырга;

25.7.5 яшелләндерү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тотарга һәм 10 елга кимендә бер тапкыр чистартырга;

25.7.6 әледән-әле үләнне чабарга (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне җыярга.

25.8 яшелләндерелгән территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

25.8.1, төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

25.8.2 үз белдеге белән агач һәм куакларны утырту һәм кисү, газлар һәм чәчәкләрне юкка чыгару;

25.8.3 транспорт чараларында хәрәкәт итәргә һәм аларны, ел фасылларына бәйсез рәвештә, газ һәм чәчәклекләрдә урнаштырырга, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән;

25.8.4 күчеп йөрергә, газ бакчаларында, скверларда, паркларның мемориаль зоналарында ял итү һәм уеннар өчен, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;

25.8.5 яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм чаналарда махсус билгеләнгән

урыннардан тыш шуарга;

25.8.6 Агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, кер киптерү өчен баулар тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкаларын, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарыла торган конструкцияләрне, объектларга, афишаларга, агитация материалларына, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр үткәргечләреннән, лампалардан, чәнечкеле киртәләрдән аерырга;

25.8.7 Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәте катнашучыларын мәгълүмати тәэмин итү чараларын урнаштырырга.

25.8.8 стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

25.8.9 төзелеш материалларын һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен кушарга;

25.8.10 бакча өчен казу эшләрен башкарырга;

25.8.11 газларда һәм йорт хайваннарының чәчәклеләрендә йөрергә;

25.8.12 рота кар чистарту машиналарын махсус җайланмалардан башка кулланырга, алар кар үсентеләренә зәлгүне булдырмый;

25.8.13 яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч җайланмаларга кертергә;

25.8.14 катнашманы һәм чүпне газоннарга ташларга;

25.8.15 Учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздыру, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар куллану;

25.8.16 сок, сумала чыгару өчен агачлар кисәргә, аларга башка механик зарарланулар ясарга;

25.8.17 җитештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль покрышкаларыннан, территорияне төзекләндерү, җирлек территориясендә клумб оештыру өчен файдаланырга;

25.8.18 күпьеллык чәчәкләр белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кар явудан җитәрлек булмаган салкын үсентеләр утыртучы участокларны ачарга;

25.8.19 җирлек территорияләрендә агач көүсәләрен, санитария таләпләре югары булган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә якын булу һ.б.) агартырга;

25.8.20 яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;

25.8.21 Агач тамырларын көпшәдән 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын җир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә;

25.8.22 урман паркларының, паркларның, бакчаларның, бульварларның, урманнарның яшелләндерелгән территорияләрендә, бу территорияләрдә торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, транспорт чараларын урнаштырырга;

25.8.23 транспорт чараларын, шул исәптән, дәвалау, балалар һәм фәнни

учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләрендә, сәнәгать предприятиеләрендә, спорт комплексларында һәм торак кварталларда ел фасылларына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән, транспорт чараларын урнаштырырга.

26. Коймалар

26.1 Коймаларны төзү өстәмә төзекләндерү элементы булып тора.

26.2 Утлар бер-берсеннән аерыла:

26.2.1 билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

26.2.2 биеклеге (түбәнлеге - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1 - 1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м);

26.2.3 материалның тышкы күренеше (металл, тимер-бетон һ.б.);

26.2.4 күз карашы өчен сизгерлек дәрәҗәсе (үтә күренмәле, саңгырау);

27.2.5 стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

26.3 Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

26.4 Иҗтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

26.5 Сәнәгать, махсус территорияләрне ачу декоратив тимер-бетон панельләрдән башкарылырга мөмкин.

26.6 Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда җир асты корылмалары белән кисешү урыннарында ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

26.7 Агачлар интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы саклагыч коймалар, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле рәвештә саклау корылмаларын күз алдында тотарга кирәк.

27. Җир өслекләре

27.1 Җир өслеген ябуны җирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәэмин итә, шулай ук җирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

27.2 Төзекләндерү максатларында түбәндәге өслек төрләре билгеләнгән:

27.2.1 Каты (капиталь) өслекләр - монолит яисә җыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементобетоннан, табигый таштан башкарыла торган өслекләр;

27.2.2 табигый халәттәге йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табигый яисә ясалма сыпумалы материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит биеклекләре, керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслекләр;

27.2.3 газ капламы - үлән капламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган өслекләр;

27.2.4 катнаш өслекләр - өслекләрнең кушылмалары (рәшәткә плитәсе яки газга батып, газ рәшәткәсе яисә йомшак өслек) белән капланган өслекләр.

27.3 Яфрак төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

27.3.1 каты - мөмкин булган йөкләнешләрне, характерны һәм хәрәкәтнең составын, проектлау вакытына гамәлдәге янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

27.3.2 йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне йөртү өчен мәйданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлеген исәпкә алып;

27.3.3 газлы һәм иң экологик кушылмалардан санала.

27.4 Каты өслекнең ябык төрләрендә кипкән хәлдә тоташтыру коэффициенты 0,6, юештә 0,4 булырга тиеш.

27.5 җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, җир өсте һәм җир асты кичүләрендә, баскычларда һәм мәйданчыкларда кафель, метлах плитәләрен, шома яки ялтыратылган плиталарны куллану рөхсәт ителми.

27.6 Җирлекнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (ташламалар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмати һәм урам техник җиһазлары), шулай ук җәмәгать транспортын көтү зоналарында һәм урам аша чыгу зоналарында тротуар чите тактиль өслек полосалары белән аерылып тора.

27.7 Тактиль өслек киртәгә, урамның кырыена, куркыныч участокның башына кадәр 0,8 метрдан да ким булмаган ераклыкта башланырга тиеш. Әгәр тактиль өслектә 15 мм дан артык киңлектәге һәм тирәнлеге 6 мм булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга ярамый.

Яктылыкның башка төрләре булмаганда (шул исәптән ирекле рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) куәттә урнашкан агачлар өчен радиуста кәүсәдән кимендә 1,5 м ераклыкта саклагыч өслекләр: вак таш, галечь, газ рәшәткәләре ясала. Яклау өслеге җәяүлеләр коммуникацияләренең бер дәрәҗәдә яисә аннан югарырак катламында башкарылырга мөмкин.

27.9 Кулланучы өслекнең рәвешендәге карары формалаша торган тирәлекнең төсләр чишелешен исәпкә алырга тиеш.

28. Җир өслеген тоташтыру

28.1 өслекләрне үзара бәйләү элементларына борт ташларының, пандусларның, баскычларның төрле төрләре керә.

29. Борт ташлары

29.1 Юл борт ташлары тротуар белән юл өлеше биеклегеннән кимендә 150 мм артык булган юл өлеше тоташкан урында урнаштырыла, ул өслекләр ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

29.2 Автотранспорт юлын газга тоташтыру урыннарында газга менүне булдырмау өчен, газ белән тоташтыру урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

29.3 Җәяүлеләр коммуникацияләренең газ белән каплануын үзара бәйләгәндә, бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газның биеклегеннән ким дигәндә 50 мм ераклыгында, бу газны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының пычрак һәм үсемлек чүп-чары эләгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

29.4 Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекле типтагы өслекләрне

тоташтыру өчен табигый материаллардан (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) файдалану мөмкин.

30. Баскычлар, баскычлар, пандуслар

30.1 Җәяүлеләр өчен җәяүлеләр коммуникацияләре юнәлешендә 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздә тотарга кирәк.

30.2 Массакүләм керү объектларында, баскычларда һәм баскычларда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә 50 дән артык промилле каралган, аларны пандус белән озата бару мәҗбүри.

30.3 бордюр пандусы Уклоны 1:12 кабул итә.

30.4 Төшкәндә һәм күтәрелгәндә беренче баскычларның кырыйларын ачык контраст төстәге полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

30.5 Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның киңлеге һәм биеклеге буенча бертөрле итеп билгеләнә.

30.6 Коену пандус булмаганда, киртәләүче конструкцияләр кимендә 75 мм биеклектәге бортикны күздә тотарга кирәк.

30.7 Юлның башында һәм ахырында юлның Горизонталь участоклары әйләнә-тирәдәге өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

30.8 Баскычның ике ягында да яки пандуста да колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га артка калучы 800 - 920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисенте биеклегендә тоткалар каралган.

31. Мәйданчыклар

31.1 Җирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар җыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, машина кую урыннары.

31.2 Махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары һәм зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыру вәкаләтле органнар һәм табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

31.3 Төбәк яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм җәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

32. Балалар мәйданчыклары

32.1 Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

32.2 Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту җиһазлары.

32.3 Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге

балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәге мәйданчыклар - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары кимендә 40 метрдан, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш.

32.4 Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

32.5 Балалар мәйданчыклары түбәндәгеләргә тиеш:

32.5.1 җәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

32.5.2 даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

32.5.3 буялган булырга, мәйданчыкта коймаларның һәм корылмаларның төсен елга кимендә бер тапкыр җитештерергә, ә ремонтны - кирәк булган саен;

32.5.4 транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларыннан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участокларыннан изоляцияләнгән.

32.6 Травматизмны булдырмас өчен, мәйданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар асылынып торучылар, җир өслегендә сакланган иске, киселгән җиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турниклар һәм качельләр).

32.7 Янәшә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын тәртипкә китерү рөхсәт ителми.

32.8 яктырту җайланмасы, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

32.9 Яктырту җиһазларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

32.10 Уен җиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

32.11 Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

33. Спорт мәйданчыклары

33.1 Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

33.2 Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (җәйге чорда), спорт җиһазлары.

33.3 Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек мәйданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге 2,5 - 3 м, мәйданчыкларның бер-берсенә тоташкан урыннарында биеклеге 1,2 м.

33.4 Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында йә махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары заводта ясалган, махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

33.5 Урнашканда сертификацияләнгән җиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

34. Ял мәйданчыклары

34.1 Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары уздыру өчен билгеләнгән ял мәйданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тын ял итү мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, шау-шулы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

34.2 Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, мәйданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә, һәр эскәмиядә) керә, яктырту җиһазлары керә.

34.3 Мәйданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

34.4 Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял мәйданчыклары оештырылырга мөмкин.

35. Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар

35.1 Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар билгеләнгән тәртиптә җирле үзидарәнең вәкаләтле органнары белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

35.2 Этләрне йөртү өчен мәйданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга тәкъдим ителә.

35.3 Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар микрорайонның һәм торак районның гомуми кулланылыштагы территорияләрендә, яшел утыртмалардан азат, 100 кВТ көчәнешле электр линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

35.4 Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнашкан этләрне йөртү өчен мәйданнарның күләме 400 - 600 кв.м, башка территорияләрдә - 800 кв.м, урнашкан төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданнарның кечерәйтелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

35.5 Мәйданчык чигеннән алып торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары участокларына, ял мәйданчыкларына кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

35.6 Мәйданны төзү, кагыйдә буларак, биеклеге 1,5 м булган җиңел металл челтәрдән башкарыла. Чикләнүнең элементлары һәм секцияләре арасындагы ераклык, аның аскы кырые һәм җире хайванга мәйданчыктан чыгып китәргә рөхсәт итәргә яки имгәнү китерергә тиеш түгел.

35.7 Мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмати стенд мәйданчык территориясендә урнаштырылырга тиеш.

35.8 йорт хайваннары хуҗалары үз хайваннарының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

35.9 хайван хуҗалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитария нормалары нигезендә әйләнә-тирәдәгеләр өчен тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

35.10 этләрне этләрне йөртү өчен мәйданчыклардан тыш табигый ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында куып чыгару тыела.

36. Автостоянка мәйданчыклары

36.1 Җирлек территориясендә автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклау кебек автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнаштырыла.

36.2 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләрне бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту җайланмаларын, мәгълүмати җиһазларны (күрсәткечләрне).

36.3 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

36.4 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша җәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

36.5 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы 3 м дан да ким булмаган киңлектәге яшел утыртмалар полосасы белән башка территориядән аерылырга мөмкин.

36.6 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша җәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

37. Кече архитектура формалары

37.1 Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капиталь ремонтлауның проект документациясен, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәрен «төзекләндерү» бүлеге нигезендә гамәлгә ашырыла.

37.2 Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекнең үзәк үзәге, күп функцияле үзәкләр һәм зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

37.3 Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

37.3.1 архитектура һәм ландшафт даирәсе характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

37.3.2 материалларның декоратив һәм эксплуатация сыйфатының югары булуы, аларны, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында саклап калу;

37.3. Конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

38. Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе

38.1 Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе яктырту, навеслар, эскәмияләр, чүп-чар урналары һәм гражданнар һәм оешмалар белдерүләре өчен аерым калканнар белән җиһазланган булырга тиеш. Павлильонда тукталыш исеме, номеры һәм җәмәгать транспорты маршрутлары расписаниесе күрсәтелә.

39. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

39.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

39.1.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары аларны тиешенчә тәэмин итә, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урнаштыру урыннарын ремонтлау һәм җыештыруны үз вакытында җитештерә.

39.1.2. Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

39.1.3. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын җыештырырга тиеш.

39.1.4. Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

39.1.5. Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хуҗасы территорияне төзекләндерү һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгыза.

39.1.6. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

39.1.7. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

39.1.8. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә тотмаган, җир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне җыештыру һәм санитар карап тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары җаваплы.

39.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;

консол конструкциясе;

түбә конструкция;

витрин конструкция;

гамәлгә кую тактасы;

- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- Махсуслаштырылган конструкция.

40. Гражданнарны игълан итү өчен билгеләр, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

40.1 Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданнарның массакүләм җыелу урыннарында һәм җәяүлеләр өчен күңелле зоналарда билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына гамәлгә ашырыла.

40.2 Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

41. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен уздыруга төп таләпләр

41.1 Юл өслеген ябу яки ачу белән бәйле эшләр

катламнар (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт кертү, электр тапшыру линияләре терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту, яктырту баганалары кую, инженерлык тикшеренүләрендә грунт планировкасы, эшләр һәм башка эшләр) бары тик җирлекнең вәкаләтле җирле үзидарә органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт (җир эшләрен җитештерүгә ордер) булганда гына башкарыла.

41.2 Җир, төзелеш һәм җир казу эшләрен оештыру һәм уздыру тәртибе

җирлек территориясен төзекләндерүгә бәйле ремонт эшләре, җир эшләрен башкаруга ордерны рәсмиләштерү һәм алу җирлек башкарма комитетының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

41.3 Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчереп утырту кирәк булганда

билгеләнгән тәртиптә җирлек башкарма комитеты күрсәтмәсен рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтәргә яисә күчереп утыртырга.

41.4 Юлларда хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату

җирлек бары тик заказчылар һәм эшләр җитештерүчеләр турында барлык кирәкле мәгълүматларны, эш срокларын, мөмкин булган эш маршрутларын үз эченә алган мәгълүмати щит юлын ике яктан да мәҗбүри урнаштыру белән җирлек җирле үзидарәсенең вәкаләтле органы чыгара торган хокукый акт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвеше һәм эчтәлеге күрсәтелгән рөхсәтне бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтү административ регламентында билгеләнә.

41.5 Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләре ирекле дип таныла.

42. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

42.1 Торак мохитен төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлеген һәркем файдалана алырлык булу, әлеге объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итү күздә тотыла.

42.2 Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

43. Бина (алардагы урыннар) милекчеләренең һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

43.1 Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында аларны җыештыру һәм санитар карап тоту өчен, хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга янәшәдәге территорияләр буларак беркетелә.

43.2 Хуҗалык эшчәнлеген гамәлгә ашыру барышында һәм янәшәсендәге территорияне (җир кишәрлекләрен) санитар карап тоту барышында төзелгән чүп-чарны җыештыру, чистарту эшләрен җитештерү бурычлары аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга, шулай ук, законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, түбәндәге тәртиптә торак йортлар хуҗаларына йөкләнә:

43.2.1 идарәче оешмаларга күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр ара 5 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.2 социаль өлкә учреждениеләренә (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 10 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта), башка яктан 10 м ераклыкта.

43.2.3 күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затларга, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, янәшәсендәге территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, төзелгән биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлеге - 10 м ераклыкта яисә юл өлеше бордюрына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ераклык _ 10 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

44.2.4 сәнәгать предприятиеләренә һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмаларга бирелгән җир кишәрлеге, аларга илтүче юллар, тротуарлар, аларга якын коймалар, санитар-яклау зоналары чикләрендә территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар тәртиптә тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

43.2.5 йорт салучыларга бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияне, шулай ук төзелеш мәйданчыкларына якын территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары йөкләнә;

43.2.6 Торак йортлар хуҗаларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (йә, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм 5 м радиуста бирелгән җир кишәрлегенә якын территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә (әгәр йорт биләмәсенә якын җир кишәрлекләре законда билгеләнгән тәртиптә башка затларга бирелмәгән булса) йә, урамның машина юлына кимендә 5 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.7 стационар булмаган объектлар хуҗаларына (лоткалар, киосклар,

павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафеларга стационар булмаган объектны урнаштыру өчен бирелгән территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса, территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту буенча эшләр башкару бурычы йөкләнә.

43.2.8 базарларның идарәче компанияләренә, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмаларына (рестораннар, кафелар, кибетләр) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 50 м радиустагы территория яисә урамның машина юлына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 50 метрдан кимрәк булса;

44.2.9 йорт милекчеләренә, биналарның, корылмаларның хокук ияләренә, биналарга, корылмаларга якын урнашкан территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса, җир участогының машина юлына кадәр өлеше 10 м радиуста бирелгән яисә чикләре янындагы территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар тәртиптә тоту эшләрен башкару бурычы йөкләнә;

43.2.10 ягулык салу станцияләре хуҗаларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә йә урамның машина йөри торган өлешендәге ераклык 50 метрдан ким булса, территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә;

43.2.11 гараж кооперативларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә һәм җир кишәрлеге чикләреннән җир кишәрлеге чикләреннән ераклык 50 метрдан кимрәк булса, юлның машина йөри торган өлешенә кадәр;

43.2.12 гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерциягә карамаган берләшмәләренә бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиуста яисә урамның машина йөри торган өлешенә кадәр, әгәр урамның машина йөри торган өлешенә кадәр ара 10 метрдан ким булса;

43.2.13 күмү (зиратлар) урнашкан җир кишәрлекләренең хокукка ия булучыларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиустагы территория йә урамның машина йөри торган өлешенә кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса;

43.2.14 вәкаләтле органнарга гомуми файдаланудагы территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычы йөкләнә;

43.2.15 җир кишәрлекләренең хокукка ия булучыларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен (яисә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм җир кишәрлеге чикләреннән 5 м радиустагы территория йә урамның машина юлына кадәр, әгәр юлның машина юлына кадәрге өлеше 5 метрдан ким булса, әлеге эшләрне башкару бурычы йөкләнә;

43.2.16 автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннары белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләренең хокукка ия булучыларына бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләрне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен

җитештерү бурычы йөкләнә, кишәрлек чикләреннән 10 м радиуста яисә урамның машина юлына кадәр 10 м радиуста территорияне карап тоту бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса.

44. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

44.1 Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән җирлек территориясен төзекләндерү таләпләрен үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

44.2 Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплы булган Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка китерә.

44.3 Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.